

Legenda ciocârliei

Vasile Alecsandri

Lie, Lie,
Ciocârlie,
Zbori în soare
Cântătoare
Și revină
Din lumină
Pe pământ
Cu dulce cânt!
(Poporal)

I

De când erau ca iarba anticii codri deși
Și mici ca mușuroaie Carpații uriași,
Și văile profunde, și latele vâlcele
Ca pe o apă lină ușoare vâlurele;
De când în lume lupii erau păstori de oi
Și urșii cu cimpoaie mânau cirezi de boi;
De când purta-n cosițe Ileana Cosânzeană
O floare cântătoare, o floare năzdrăvană,
N-a fost copilă-n viață mai dulce, mai aleasă
Decât frumoasa Lia, fecioară-mpărăteasă!

Născută-n faptul zilei cu fața-n răsărit,
Luceferii, văzând-o, mai viu au strălucit,
Ferice de-a atinge cu-o rază argintie,
Cu ultima lor rază așa minune vie.
Și astfel, de lumina cerească dezmiardată,
Ea, răsărind ca floare, a înflorit ca fată;
Ș-acum e fala lumii, a minții încântare,
Al inimilor farmec, a ochilor mirare.
Tot omul care-o vede, răpit, uimit simțește
Că parcă se renaște, că inima lui crește,
Că trece lin din iarnă în dulce primăvară,
Că mii de păsări cântă în sânu-i și pe-afară.

Ea are-o față albă de flori de lăcrimioare
Și ochi cerești, albaștri ca floarea de cicoare,
Ș-un păr ce strălucește pe fruntea sa bălaie
Căzând, fuior de aur, de-a lung până-n călcâie,
Încât pe câmpul verde când trece zâmbitoare
Se pare c-o urmează prin aer fulgi de soare.
Ea poartă haine scumpe, ușoare, descântate,

Din fire de păianjen țesute și lucrate,
Prin care tainic saltă luciri de forme albe,
Comori atrăgătoare ca visurile dalbe,
Precum acele slabe văpăi tremurătoare
Prin frunze răspândite de luna gânditoare.
Aprinșii ochi ai nopții în juru-i scânteiază,
Formând cununi de raze pe fruntea-i ce visează,
Și lunecă pe sânu-i, rai alb de fericiți,
Voind ca să pătrundă prin ițele subțiri.
Seninul dulce-al zilei, râvnind acea minune,
Din soarele-răsare și până la soare-apune
Se-ntinde pe deasupra-i cu bolta lui rotundă,
Voind să-i facă-un templu în care s-o ascundă.
Și-i zice: Însuși cerul spre tine se înclină...
Frumsețea-i o coroană pe frunte de regină!

II

Și mers-a vestea-n lume, trecând din gură-n gură,
Că Lia fură ochii, și mințile le fură;
Și dus-o-au pe aripi în locuri depărtate
Cocoarele-n triumphiuri prin aer înșirate,
Și spus-a vântul ager, în veci neodihnit,
Că nu-i copilă alta mai dulce de iubit.

În grabă alergat-au din toate-a lumii zări,
De peste munți, din funduri, de peste nouă mări
Cei mai viteji și mândri feciori de împărați,
Vrăjiți de-a fi pe viață de Lia fermecați.
Venit-au Roșul, craiul înaltelor lungi plaiuri,
Și Albul ce domnește pe douăzeci de raiuri,
Și Peneș-împăratul, arcaș cu ochiul ținteș,
Ce are-n tolă fulgeri și-n grajd pe calul Vinteș;
Și alții, mulți ca frunza, mânați de-a lor iubire
Cu Lia drăgălașă să cate împețire.
Dar nici își pleacă ochii la ei frumoasa față,
Cum nu se uită crinul la iarba cea uscată,
Ci vecinic ea privește cu drag la mândrul soare!
Și, tot privind lumina din fața-i arzătoare,
Cu lacrimi i se umplu albaștrii ochi frumoși.
Ei plâng! de ce plâng însă luceferii duioși?
De mult privit în soare, sau de o jale-ascunsă,
De-o gingașă dorință, de-o taină nepătrunsă?
Ah! taina ei n-o știe nici zâna ce-o iubește,
N-o știe căpătâiul pe care odihnește,
Nici apa ce oglindește obrazu-i la trezie,
Nici cerul, nici pământul! dar umbra să o știe!
Ades copila, pradă gândirii ce-o răpește,

Se scaldă în lumină, cu soarele grăiește
Și zice: Tu, al lumii monarc strălucitor!
O! splendidă comoară de viață și amor!
Tu, ochi deschis în ceruri să vadă-a mea iubire!
Tu, singura-mi dorință, tu, dulcele meu mire!
Pleca-voi, ah! pleca-voi, luând urmele tale,
Să te-ntâlnesc ferice, să te culeg în cale,
Să fii al meu și numai al meu, o! mândre soare,
Să nu mai plâng de moarte când tu săruți o floare,
Căci te urăsc atunce... cu dragoste și dor,
Și văd că de-acea ură duioasă am să mor!
Ea zice și se simte de raze inundată.

Iar umbra ei suspină în urmă-i tupilată:
Ah! draga mea stăpână! Ferească Domnul sfântul
De a-ți asculta îndemnul, de a-ți împlini cuvântul,
Căci vai de-acel ce-apucă pe-a soarelui cărare!
El intră-n cale lungă ce capăt nu mai are
Și unde începutul se leagă cu sfârșitul,
Și unde-și pierde mintea și pașii rătăcitul.
Ah! Lia, te gândește că soarele-i cu dar
De viață și de moarte, că-i dulce și amar!
El dă junie lumii, iubire, fericire,
La plante, cuiburi, inimii el dă însuflețire,
Dar raza-i ce învie e rază și de foc
Ce arde crinul fraged și tristul siminoc,
Și râurile soarbe, și păsări săgetează,
Și umbra o înghite când soarele-i amiază.
Ah! fie oricum fie! răspunde-n grabă Lia.
Durerea fie-mi partea sau fie-mi bucuria

De-oi ști că-n a mea cale voi face totdeauna
Din șapte nopți o noapte, din șapte zile una,
M-oi duce mult departe c-un repede avânt,
Depart, unde cerul se lasă pe pământ,
Pe unde munții falnici apar ca nourele,
Pe unde stau de vorbă la umbră flori cu stele.
M-oi duce până mi-oi găsi ursitul
Ș-oi sta gură la gură cu soarele iubitul,
Căci vreau să-i privesc fața ca să-mi alin durerea,
Să văd curgând din buze-i cuvintele ca mierea!
Amar de tine, Lie! o! Lie, amar de mine!
Dar fie! unde-i merge, și eu mă duc cu tine.

III

În revărsatul zilei, când nasc a vieții șoapte
Și lin se dezvelește seninul cer din noapte,

Pe când lumina-i sură, plăpândă, răcoroasă
Și somnul își destinde aripa somnoroasă,
Frumoasa Lia pleacă pe Graur, calu-i șarg,
Ce zice că pământul nu e destul de larg,
Și zboară fără sațiu, luându-și iute zborul,
Ca vântul și ca gândul, ca spaima și ca dorul.
El fuge pe sub soare, el fuge pe sub lună
Și pierе într-un fulger cum pierе vestea bună;
Și trece pe sub nour, și trece pe sub stea
Clipiș, cum se strecoară prin oameni vestea rea!
Se duce calul Graur spre codrii de stejari
În care greu se luptă cu balaurii cei mari
Cu pajuri năzdrăvane născute-n ceea lume;
Prin locuri unde șerpilor briliante fac din spume
Și zmeii fac palaturi de-argint cu turnuri dese,
Ca-n ele să ascundă frumoase-mpăratese.
El trece prin poiene cu tufe aurite
În care se alungă șopârle smălțuite
Și blânde păsărele ce cântă-n cuibul cald,
Având rubine-n pliscuri și ochii de smarald.
Acolo vântul serii prin frunze-alene zboară,
Lovind încet de umbră aripa lui ușoară,
Și iarba, chemând vântul din zori ca s-o dezmierde,
Se mișcă-n vălurele precum o apă verde.
El trece peste râuri ce curg neconținut
Ca zilele senine a celui fericit.
Și apa-ndeamnă fata pe maluri să se culce,
În ea să se oglinde, s-o facă apă dulce.
Zadarnic! ea-nainte, înainte mereu pasă,
Ca omul cu grăbire mânat de dor de casă,
Și de trei ori trei zile și nopți de trei ori trei
Ea lasă somnul dulce să piară-n urma ei.
Și astfel tot pe cale, cu ochii țintă-n soare,
Cu coamele-i lucioase în vânt fâlfâitoare,
Ea pare și dispăre, răpită de cal Graur,
Precum un vis ferice într-un vârtej de aur.
Dar după multă trudă și mult amar de cale,
Odată cu amurgul ajunge într-o vale,
O vale înverzită ce se unește-n zare
Cu-albastra, zgomotoasa, clocotitoare mare.
Acolo calul Graur își încetează zborul,
Nemaiavând pământuri să bată cu piciorul,
Iar Lia se coboară cu grabă de pe cal
Și merge de se pune pe-al mării verde mal,
Privind cu dor la raiul din fundul depărtat
Pe care se ridică al soarelui palat.

Pe unde-ți merge gândul, stăpâna mea iubită?

O întreabă glasul umbrei de cale obosită.
Ah! dragă surioară! duioasa Lia zice,
Zărești în depărtare cea insulă ferică
Plutind sub cer albastru pe-a mării albastre?
Vezi tu colo, în zare, colo, pe-o înălțime,
Acel palat de aur, cel cuib de străluciri,
Cu poarta de rubinuri și stâlpii de safire?
Acolo împărătește frumos ursitul meu,
Acolo-mi zboară gândul, acolo eu mă vreau!
Dar cum să fac, vai mie! ah! calul meu nu poate
Să calce și pământul, și mările să-noate!
Stăpână! zice Graur, ce nu pot eu pe lume
O poate al meu frate, născut pe-a mării spume.
Cum zice, cum nechează...
Din marea cea profundă
O volvură se-nalță și iese-un cal în undă,
Cu ierburi și mărganuri având coama-mpletită,
Și solzi de-argint pe spate, și palmă sub copită.
Zărindu-l, Lia vesel de cale se gătește,
Dar când e ca să plece și când se despărțește
De Graur, ea-l sărută, pe coadă-l mai dezmiardă
Și-l cheamă drag pe nume și plânge c-o să-l piardă.
Apoi se-ntoarce iute la mal, și iute sare
Pe noul cal ce-o poartă ușor pe-a lui spinare.
Și umbra ei rămâne pe mal înstrăinată,
Și Graur se afundă în zarea înnoată.

IV

Prin valuri spumegoase ce-n juru-i se alină
Cântând o melodie simfonică, marină,
Ajunge Lia grabnic la insula dorită,
A cărei iarbă vie cu raze-i altoită.
Copila-n haine mândre de fiu împărătesc
S-afundă în lumină, dar chipu-i îngeresc,
Dar mersu-i plin de farmec, cu pas legănător,
O spun mai mult că-i fată decât că e fecior.
Ea intră în palatul acel de feerie
Cu inima-n bătaie de dulce bucurie,
Dorind ca să-ntâlnească, temând de-a întâlni
Pe-acel care-a vrăjit-o aicea de-a veni,
Și iată că zărește a lui bătrână mamă,
Cu genele căzute pe ochi ca o năframă!

De când nu era încă pământul care este,
De când tot ce e-n lume era numai poveste
Și raza de lumină și razele căldurii
Erau comori ascunse în haosul naturii,

A splendidului soare ferice născătoare
Trăiește-n luminoasă și magică splendoare,
Dar tristă și orbită de vecinica-i lucire,
Și-i este scris de soartă atunci numai să vadă
Când fiul ei în cursă ar fi expus să cadă.

Sărmana-ncet aude sunând pasuri străine,
Tresare și întreabă: Ce om, ce fiară, cine
A îndrăznit să vie aice, ș-a pătrunde
În locuri necălcate de pas de om; pe unde
Nici pasărea măiastră a trece nu-ndrăznește,
Nici doru-n rătăcire pierdut nu se oprește?
Copila tremurândă s-apropie și zice:
Sunt om cu gânduri blânde venit din lume-aice.
De ești fecior, replică bătrâna îngrijită,
Să-ți fie calea floare și urma înflorită,
Și-n viață să ai parte de soacră iubitoare
Și de nevastă dulce, frumoasă, zâmbitoare;
Iar dacă ești tu fată, precum te-arată glasul,
Pe urma ta ușoară întoarce-ți iute pasul
Și piei din aste locuri neatinse și curate,
Domnite de-al meu soare, copil fără păcate!

.....
Copila spăimântată cu dorul ei se ceartă.
Ar vrea, ar vrea să fugă, dar inima n-o iartă;
Când iată că s-aude în lunga depărtare
De cai venind spre casă voioasă nechezare,
Și iată că palatul se umple deodată
Cu zilnica lumină din lume adunată;
Căci soarele apune, lăsând de-a lung pe ceruri
Clipirile de stele ș-a umbrelor misteruri.
El vine și apare atât de luminos,
Că-ntunecă vederea cu chipul său frumos.
Bine-ai venit, copile, de mult înstrăinat!
Îi zice blânda mamă c-un dulce sărutat.
Te bucură de oaspe venit de pe pământ,
Un oaspe blând la suflet și gingaș la cuvânt!

În juru-i mândrul soare se uită cu mirare...
El vede și nu crede, îi pare că îi pare
Și simte-un neastâmpăr, în inima-i vergină
Sub galeșa ochire a fetei ce suspină.
Apoi, luând de mână pe Lia tremurândă:
Oricine-ai fi, el zice, ființă, tu, plăpândă!
Durerea omenească în veci să nu te-ajungă,
Și fie-ți scurt necazul și fericirea lungă!
Pe flori de primăvară obrazu-ți să se culce,
Și fie-ți dulce viața și moartea fie-ți dulce!

Copila îl ascultă pierdută în extaz,
Cu zâmbetul pe buze, cu lacrimi pe obraz,
Și zice: Mândre soare! lăsat-am scumpa țară
Și casa părintească în timp de primăvară,
Cu dor să vin la tine, de-aproape să te-admir;
Și-n calea mea grăit-am cu flori de trandafir,
Cu râuri și cu nouri, cu fluturi și cu stele;
Grăit-am și cu vulturi, cu șoimi, cu rândunele,
Cu tot ce putea-n lume de tine să-mi grăiască,
Ș-acum îți zic eu ție în limba omenească:
Minune mult iubită! Lumină de lumini!
Ah, inima mă poartă să stau în veci cu tine!

Și soarele și Lia, pereche de iubire,
În ochi aprinși de doruri îneacă-a lor privire,
Zâmbind unul la altul cu-nduioșire multă.
Iar mama ce nu-i vede, dar care îi ascultă,
Grăind cu mintea, zice: Să fiu oare-nșelată?
Acest străin să fie oare fecior, sau fată?
El are glasul dulce, prea dulce, prea duios
De când a dat cu ochii de fiul meu frumos!
Apoi, mai stând pe gânduri, adaugă-n tristețe:
Ah! unde mi-e vederea din dalba tinerețe!
Amar de cine are pe ochi un negru nor
Când inima presimte! E fată, sau fecior...
La noapte voi așterne în patu-i albe flori;
De-a fi bărbat, sub dânsul pieri-vor până-n zori,
Iar de-a fi fată, ele, de sânul ei lipite,
În faptul dimineții vor fi mai înflorite.
Bătrâna-n neastâmpăr se duce șovăind,
Condusă de-a ei cârjă prin umbră pipăind.

Atunci voiosul soare, simțind o nouă viață,
O ia pe Lia-n brațe și o sărută-n față
Și-i zice cu-nfocare: Iubita mea mireasă,
În lumea pământeană ai fost împărăteasă;
De-acum tot împreună gustând cerescul bine,
Eu lumina-voi cerul, și tu, dragă, pe mine.
Copila varsă lacrimi; uimită ea simțește
Că inima-i ferice în sânul ei se topește
Ca ziua cea de vară când razele se scurg
Topindu-se în umbra adâncă din amurg.
Și astfel drăgălașii de-a lor iubiri au parte...
Iar când le spune noaptea că-i timp a se desparte,
Nici unul n-are gândul să facă începutul,
Să rupă lanțul dulce ce-i leagă cu sărutul!

A doua zi, pe timpul minunilor visate,
Când faptul dimineții la ușa nopții bate,
Bătrâna mamă, trează de grija ce-o domină,
Simțeste că e-n lume o stranie lumină.
Ea merge cu grăbire la patul unde crede
C-a trebuit să doarmă străinul... și ea vede
(Căci dragostea de mamă o face-acum să vadă),
Ea vede-n așternutu-i flori vii ca de zăpadă.
Ah! zice cu durere; nici una nu-i uscată!
Nici una veșezită! Străinul oaspe-i fată!
Apoi, în tulburarea-i de crudă presimțire,
Înălță ochii-n ceruri și vede cu-oțerire...
Ce vede?
Pe zenitul adânc, înflăcărat,
Mărețul soare plană! și caru-i înhămat
Cu nouă cai de raze, ce-n spațiu l-au răpit,
Cutrieră cerescul întins nemărginit.
Zbor caii lăsând râuri de foc în urma lor
Și frâiele scăpate de-a lung în aer zbor;
Iar soarele ferice, dând lumilor uitare,
Cu Lia legănată pe sânul lui apare,
Și lumile inundate sub flăcări arzătoare
Privesc cu îngrozire alt soare lângă soare...
Blestem! strigă bătrâna, blestem pe capul tău,
Tu, care-mi răpești viața, răpind pe fiul meu!
Și mama cade moartă!
Ea cade! dar urgia,
Dar cruntul blestem zboară, se suie până la Lia,
Ș-a soarelui mireasă lovită, fulgerată,
Din ceruri cade-n mare lucind ca o săgeată.
.....
Ah! mare i-a fost visul și scurtă fericirea!
Iubirea i-a dat moartea și moartea nemurirea!
Iar sufletu-i ferice luat-a forma vie
De-o mică, drăgălașă, duioasă ciocârlie
Ce vecinic către soare se înalță-n adorare,
Chemându-l, primăvara, cu dulcea ei cântare!